

Asia: VN/22448/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lakisääteinen keskusyhteisö, joka toimii asiantuntijana työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen toimeenpanossa ja kehittämisessä.

TVK antaa lausuntonsa työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanon näkökulmasta ja toteaa seuraavaa.

Hallituksen esityksen tavoitteet ovat kannatettavia

TVK pitää kannatettavana hallituksen esityksen tavoitteita: valtiokonttorin tehtävien yksityiskohtaisempi sääntely ja niihin liittyvien tiedonsaantioikeuksien täsmentäminen sekä automaattisen päätöksenteon mahdollistaminen lakisääteisten vakuutusten laiminlyöntimaksujen käsittelyssä. Esitykseen myös sisältyvä mahdollisuus tehtävien ulkoistamiseen on tarkoituksenmukainen tavoite.

TVK haluaa kuitenkin tuoda esiin kaksi jäljempää näkökohtaa esitettyihin muutoksiin.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisissa vakuutusmaksun maksuunpanovalituksissa ei ole käytettävissä vakuutuslaitoksen itseoikaisumahdollisuutta.

Valtiokonttori määrää työtapaturma- ja ammattitautilain 183 §:n perusteella työnantajalle vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun, jos työnantaja on laiminlyönyt ottaa

pakollisen vakuutuksen. Lainkohdan 3 momentin perusteella Valtiokonttorin määäämiin maksuihin sovelletaan, mitä ko. laissa säädetään vakuutusmaksusta. Lain 169 §:n mukaan työnantajalle määrätyn vakuutusmaksun maksuunpanoon voi hakea muutosta lain 240 §:n mukaisella perustevalituksella. Valitus tehdään kirjallisella perustevalituksella tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnalle. Määräaika valituksen tekemiselle on kaksi vuotta siitä, kun vakuutusmaksu on maksuunpantu. Perustevalituksen valitusaika on pidempi kuin korvausasiassa annettavan päätöksen valitusaika, joka on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisissa vakuutusmaksun maksuunpanovalituksissa ei ole käytettävissä vakuutuslaitoksen itseoikaisumahdollisuutta. Tästä on säännös lain 241 §:n 2 momentissa, jonka mukaan perustevalitusta koskevassa asiassa valituskirjelmä toimitetaan suoraan muutoksenhakuelimille. Sitä ei toimiteta päätöksen antaneelle vakuutuslaitokselle. Itseoikaisu on tullut edeltäneeseen lakiin, tapaturmavakuutuslakiin, lainmuutoksella 893/1994 (HE 116/1994), joka tuli voimaan vuoden 1995 alusta. Lainmuutoksen tarkoitus oli nopeuttaa muutoksenhakuprosessia ja sitä, että vakuutettu työntekijä saa nopeammin oikean ratkaisun tapaturmakorvausta koskevassa asiassa. Työnantajan vakuutusmaksun perustevalitukseen itseoikaisumahdollisuutta ei ulotettu.

Lausunnolla olevan valtiokonttoria koskevan lakimuutoksen eräänä tavoitteena on mahdollistaa valtiokonttorin tekemät automaattiset päätökset vakuuttamisvelvolliselle työnantajalle. Lakiluonnoksen 4 §:ään sisältyy tähän liittyen luonnollisen henkilön oikaisuvaatimusta koskeva säännös liikennevakuutuslain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntimaksun määräämisen tilanteessa.

Hallintolain 53 f §:n edellyttämä oikaisuvaatimus mahdollisuus tarvitaan myös työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntimaksun automaattiseen ratkaisuun, jotta valtiokonttori voisi antaa automaattisen päätöksen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöneelle luonnolliselle henkilölle (työnantajalle). Työtapaturma- ja ammattitautilaissa ei ole oikeussuojakeinona itseoikaisumahdollisuutta vakuutusmaksuasioissa edes silloin, kun työnantajana/vakuutuksenottajana on luonnollinen henkilö.

TVK:n toteaa, että työtapaturma- ja ammattitautilain 183 §:n 3 momentissa valtiokonttorin määräämät laiminlyöntimaksut on rinnastettu muutoksenhaultaan vakuutusmaksuun ja siitä tehtävään perustevalitukseen.

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Valtiokonttoria koskevaan lakiin ehdotetaan uutta 4 b §:ää, joka mahdollistaisi valtiokonttorille ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttämisen valtiokonttorin lakiin perustuvien tehtävien hoitamisessa. Säännöksellä mahdollistettaisiin myös salassapidettävien tietojen antaminen tällaiselle ulkoiselle kumppanille ja säädettäisiin toimijalle virkavastuu. Valtiokonttoria koskevan lain nykyisen

4 a §:n perusteella on mahdollista avustavan tehtävän siirtäminen yksityiselle toimijalle. Avustavalla tehtävällä tarkoitetaan säännöksen mukaan asiakirjojen vastaanottoa, lajittelua ja tallentamista.

TVK kiinnittää huomiota siihen, että lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä ei ole avattu tätä ehdotusta eikä esitetty arviota sen perustuslain 124 §:n mukaisuudesta. Luonnoksen sivulta 39 alkaen kuvataan ehdotetun sääntelyn suhdetta perustuslakiin. Siellä ei ole esitetty perusteita siihen, miksi ehdotettu 4 b § on tarpeellinen ja miksi ulkoistaminen on tarpeen valtiokonttorin tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi ja miten perusoikeudet, oikeusturva ja muut hyvän hallinnon vaatimukset eivät vaarannu. Ulkoisen toimijan virkavastuuseen on otettu kantaa ja siitä ehdotetaan sääntelyä.

TVK esittää huomionsa siitä, että valtiovalta säätää viranomaisille ulkoistamisen mahdollistavia säännöksiä mutta ei kohtele yhdenvertaisesti muita julkista hallintotehtävää hoitavia tahoja, kuten lakisääteisiä työtaturma- ja ammattitautivakuutuksia toimeenpanevia vakuutusyhtiöitä. Niitä ei koske esimerkiksi tiedonhallintolain 19 §:n säännös asiakirjojen skannauksen ulkoistamisesta yksityiselle toimijalle. TVK:n näkemyksen mukaan nykyisen hallituksen hallitusohjelman tavoite parantaa julkisten palvelujen laatua ja tehokkuutta sekä hyödyntää digitalisaatiota ja teknologiaa on kannatettava tavoite myös lakisääteisten vakuutuksien toimeenpanossa. Tämän takia julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille toimijoille tulee säätää samanlaiset ulkoistamisen mahdollisuudet kuin viranomaisille.

Lisätietoja lausunnosta antaa Kirsi Pohjolainen, p. 040 5718104 (kirsi.pohjolainen@tvk.fi)

Tapaturmavakuutuskeskus

Janne Reini

Toimitusjohtaja

Aaltonen Merja
Tapaturmavakuutuskeskus